

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA:

Vastaselitys Ämmässuon tuulivoimalan asemakaavamuutosta koskevassa valitusasiassa (Espoon kaupunginvaltuuston päätös 22.08.2022 § 103: Ämmässuon tuulivoimala, asemakaavan hyväksyminen, alue 640102, 91. kaupunginosa Ämmässuo).

VIITE:

Vastaselityspyyntö 03.01.2023 (diaarinumero 4685/03.04.04.16/2022)

VALITTAJA:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta sekä lintujen ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdysiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uudenmaan maakunta ennen v. 2011 ml. Sipoo).

PROSESSIOSOITE:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki

puheenjohtaja@tringa.fi

VASTASELITYS:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry kiittää vastaselityspyynnöstä ja lausuu Espoon kaupunginhallituksen lausunnon johdosta seuraavaa.

Tringa ry on valituksessaan todennut, että valituksenalaisessa kaavassa ei ole arvioitu linnustolle aiheutuvia vaikutuksia asianmukaisesti eikä asemakaava perustu maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Tringan arvion mukaan Uudellamaalla ei ole toista aluetta, jossa uhanalaisten lokkilintujen vuosittainen lentomäärä olisi suurempi kuin Ämmässuolla, ja katsomme, ettei Ämmässuo sovellu tuulivoimatuotantoon sen todennäköisesti merkittävien linnustovaikutusten vuoksi.

Espoon kaupunginhallitus on antanut Tringan valituksen johdosta lausunnon, jonka tueksi on pyydetty vastine myös HSY:ltä ja Rambollilta. Lausunnoissaan kaupunki katsoo valituksenalaisen kaavan perustuvan MRL 9 §:n vaatimiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin ja esittää väitteensä tueksi kolme perustelua:

- 1) lokkien määrä Ämmässuon alueella on vähentynyt pidemmän aikaa ja on mahdollisesti vähentymässä edelleen,
- 2) alueelle on tarkoitus rakentaa vain yksi tuulivoimala, ei tuulipuistoa sekä
- 3) tuulivoimalahankkeen linnustovaikutuksia on arvioitu olemassa olevan tiedon pohjalta, eikä tarvetta maast selvitysten tekemiselle ole havaittu.

Lausunto ei tuo mitään oleellista uutta asiaan, vaan tyytyy toistamaan aiempia ongelmallisia väitteitä ja pitää edelleen kiinni harhaanjohtavasta arvauksesta hankkeen aiheuttamien vuosittaisten törmäyskuolemien määrään liittyen.

Lokkien määrän vähentyminen ja vaikutukset lokkeihin

Tringa ei kiistä lokkilintujen määrän vähenemistä Ämmässuon alueella 2000-luvun alkupuolelta lähtien. On kuitenkin huomattava, että vaikka huippuvuosien lukumääristä on tultu selkeästi alaspäin, kerää Ämmässuon alue yhä poikkeuksellisen paljon uhanalaisia lokkeja. Lokkien runsas yksilömäärä ja sen vaikutukset hankkeesta aiheutuvaan törmäysriskiin tunnustetaan myös Espoon kaupungin lausunnossa.

Toteamme edelleen, että esitetty arvio noin kymmenestä tuulivoimalaan vuosittain törmäävästä lokista on huomattava aliarvio, kun otetaan huomioon alueella liikkuvien lokkien suuri yksilömäärä ja lentokäyttäytyminen. Väitteen tueksi ei ole liioin esitetty riittävää tietopohjaa esimerkiksi Bandin tasomallin avulla, eikä Espoon kaupunki ole missään vaiheessa prosessia avannut sitä, kuinka kyseiseen arvioon on päädytty. Tämän johdosta myös Espoon väite siitä, että ”[a]rvioiduilla törmäysmäärillä ei todennäköisesti ole populaatiotason vaikutuksia millekään alueella esiintyvälle lajille” on harhaanjohtava eikä perustu MRL 9 §:n ja MRA 1 §:n edellyttämiin tietoihin.

Tringa katsoo myös, että pelkkä selvitysaineisto alueella liikkuvien lokkien lukumäärästä ja lajijakaumasta ei tarjoa riittävää pohjaa vaikutusten arvioinnille ilman tarkempia selvityksiä lintujen lentokorkeudesta alueella, tyypillisesti käytettyjen lentoreittien sijoittumisesta suhteessa tuulivoimalaan ja sen roottoreihin sekä tuulivoimala-alueen ilmatilassa vietetystä ajasta ja sen jakautumisesta eri lajien kesken. Tämä koskee lokkien ohella myös alueella liikkuvia päiväpetolintuja.

Pidämme kiistattomana, ettei kaavan linnustoon kohdistuvia vaikutuksia, kuten voimalaan todennäköisesti törmäävien lintujen lajijakaumaa ja lukumäärää tunneta. Täten myös lisäkuolleisuuden vaikutus alueen lintupopulaatioihin jää tuntemattomaksi.

Yksittäisen tuulivoimalan vaikutusten arviointi

Kaavan vaikutusten tunnistamisen näkökulmasta ei ole merkitystä, onko kyse yhden vai useamman tuulivoimalan voimala-alueesta. Laskennallisesti useiden voimaloiden yksiköiden yhteenlaskettu vaikutus on suurempi kuin yhden voimalan. Tutkimusten mukaan useiden voimaloiden yksiköissäkin merkittävimmät linnustolliset vaikutukset syntyvät yleensä yhdestä tai useammasta väärään paikkaan sijoitetusta voimalasta. Suurenkin voimalakokonaisuuden aiheuttamat törmäyskuolemat voivat aiheutua valtaosin törmäyksistä yhteen voimalaan.

Ämmässuon voimala asettuisi kiistatta alueelle, jolla tapahtuu huomattavasti enemmän suurikokoisten lintujen lentoja neliökilometriä kohden kuin Suomessa keskimäärin. Huomattavan lintujen lentotiheyden vuoksi pidämme ilmeisenä, että Ämmässuon yksittäisellä voimalalla on merkittävämpiä vaikutuksia linnustolle kuin jopa useiden kymmenien voimaloiden voimalayksiköllä vähälintuisessa ympäristössä. Vertailun tekeminen on kuitenkin mahdotonta, koska hankkeessa ei ole arvioitu linnustoon kohdistuvia vaikutuksia siten kuin tuulivoimalahankkeissa vakiintuneen käytännön mukaisesti tehdään.

Tringa korostaa, että alueella liikkuu runsaasti suurikokoisia lintuja ympäri vuoden, minkä vuoksi riskilentojen lukumäärä on selvästi suurempi kuin tuulivoimalahankkeissa yleensä.

Espoon kaupunki esittää, että yhden tuulivoimalan väistäminen on estevaikutukseen ja lapojen pyörimisestä syntyviin ilmavirtoihin nähden helpompaa kuin useasta tuulivoimalasta muodostuvan tuulipuiston väistäminen. Periaate on kuitenkin paremmin sovellettavissa muuttaviin lintuihin, jotka lentävät kutakuinkin suoraan ja yhtäjaksoisesti tiettyä tiedossa olevaa reittiä pitkin kuin verraten pienellä alueella epäsäännöllisesti ja esimerkiksi saalistustilanteissa suurella nopeudella lentäviin lokkeihin. Suomen ympäristökeskuksen ohjeistuksessa ei myöskään oteta kantaa tuulivoimaloiden lukumäärään tarpeellisia selvityksiä arvioitaessa:

"Suunnitellulla tuulivoima-alueella kartoitetaan sekä pesivät että levähtävät linnut. Pesivän ja lepäilevän linnuston lentoaktiivisuutta tulee havainnoida pesimä-, kevät- ja syysmuuttokausina vähintään kymmenen päivän ajan siten, että myös erilaiset alueelliset ja lajikohtaiset erityispiirteet tulevat huomioiduksi. *Erityistä huomiota on kiinnitettävä lintujen säännöllisesti käyttämien lentoreittien ja lentokorkeuksien sekä petolintujen suosimien kaartelupaikkojen selvittämiseen.*" (Mäkelä & Salo 2021, kursivointi lisätty)

Alueella ruokailevat lokit rinnastuvat tässä yhteydessä levähtäviin lintuihin, ja niiden lennot ruokailu- ja levähdyspaikkojen välillä ovat lentoreittejä.

Vaikutusten arviointi olemassa olevan tiedon pohjalta

Espoon lausunnossa sekä HSY:n ja Rambollin vastineessa todetaan, että maastaselvitysten tekemiselle ei vaikutusten arvioinnissa ole nähty tarvetta olemassa olevan linnustotiedon vuoksi ja että vaikutuksia linnustoon on arvioitu tämän olemassa olevan tiedon pohjalta.

Tringa korostaa, että asiassa ei ole niinkään kyse siitä, etteikö jo olemassa olevien tietojen perusteella voitaisi arvioida sitä, kuinka paljon alueella on lintuja. Maastaselvityksiä tarvitaan sen selvittämiseksi, kuinka paljon lintuja liikkuu alueen ilmatilassa, erityisesti sellaisilla korkeuksilla ja alueilla, joille suunniteltu tuulivoimala aiheuttaisi törmäysriskin. Tämä tuulivoimalahankkeiden suunnitteluun kuuluva selvitys on toteuttamatta ja sen edellyttämät maasto- ja tutkaselvitykset tekemättä.

Ämmässuon tuulivoimalahankkeen linnustovaikutusten luonne poikkeaa huomattavasti tyyppillisestä tuulivoimalahankkeesta. Tuulivoimala on suunniteltu rakennettavaksi alueelle, jossa liikkuu merkittäviä määriä uhanalaisia lokkeja, jotka petolintujen ohella ovat yleisimmin voimaloihin törmäviä lintuja ja joiden lentokäyttäytyminen alueella (ruokailulennot, petojen pakeneminen) altistaa niitä törmäyksille. MRA 1 §:n mukaan MRL 9 §:ssä vaadittujen selvitysten tulee antaa riittävät tiedot, jotta suunnitelman toteuttamisen merkittävät vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin voidaan arvioida. Selvitysten avulla tuotetun aineiston on oltava riittävää, jotta sen pohjalta voidaan arvioida asemakaavan vaikutuksia asemakaavan sisältövaatimuksiin nähden (Mäkelä & Salo 2021).

Toteamme, että olemassa olevan tiedon pohjalta ilman maastaselvityksiä näitä vaikutuksia ei ole kyetty arvioimaan lainsäädännön edellyttämällä tarkkuudella. Olemassa oleva tieto antaa riittävän perustan alueella liikkuvien lokkien lukumäärän pidempiaikaisen kehityksen sekä lajikohtaisen esiintymisen arvioinnille, mutta ilman luotettavan törmäysmallinnuksen laatimista voimalan aiheuttamien vuosittaisten törmäyskuolemien suuruusluokkaa ja lajijakaumaa ei ole mahdollista arvioida. Selvityksessä esitetty arvio törmäyskuolemista ei perustu törmäysmallinnoon eikä sitä varten ole selvitetty lokkien ja päiväpetolintujen lentoreittejä alueen sisällä, eikä sitä täten voi hyödyntää hankkeen vaikutusten arvioinnissa. Olemassa oleva tieto ei sisällä tarvittavaa tietoa lokkien ja päiväpetolintujen lentokorkeuksista, lentoreiteistä ja alueen ilmatilassa vietetystä ajasta. Tringa katsoo, että näiden tietojen selvittäminen riittävän maastohavainnoinnin avulla on välttämätöntä luotettavan törmäysmallinnuksen arvioimiseksi, ja että tällaisten selvitysten puuttuessa vaikutusten arviointi ei täytä MRL 9.1 §:n ja MRA 1 §:n edellytyksiä.

Tringa ry vaatii edelleen kaavan kumoamista edellä sekä aiemmin valituksessamme esittämien seikkojen perusteella.

Helsingissä 2. päivänä helmikuuta 2023

Aleksi Mikola
Puheenjohtaja
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet

Mäkelä, K. – Salo, P., Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021.